

SORUMLULUK BİLİNCİ KAZANDIRMA

Değerli Velilerimiz,

Hepimizin ortak isteği, çocuklarımızı kendi hayatını idame ettirebilen, özgüveni yüksek insanlar olarak görebilmektir. Bunun için sorumluluk bilinci yüksek, bireyler yetiştirebilmek önemlidir. Özgüven ve sorumluluk bilinci birbirini destekleyen iki kavramdır. Sorumluluk verilen çocuk "Başardım" duygusunu yaşar bu özgüvenini geliştirir. Özgüveni gelişen çocuk yeni sorumluluklar almaya istek duyar.

Sorumluluk, Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi demektir. Sorumluluk bilincinin önemli olduğu gerçeğini maalesef çoğu ebeveyn okul sıralarında fark eder, oysaki sorumluluk bilinci kısa bir sürede kazandırılacak bir şey değil aksine yıllar içinde basamaklandırarak verebileceğiniz bir bilinç durumudur. Bu bilinç durumunun kazandırılabilmesi için de çocuğun yaşına uygun şekilde pratik yapmasına izin verilmeli, ona model oluşturulmalı ve uygun davranışlarını pekiştirmeliyiz

Sorumluluk davranışını kazandırmak için atılması gereken 4 temel adım vardır. Bunlar:

1- Bilgilendirme: Çocuğun davranışında istenen değişimin gerçekleşebilmesi için önce, çocuğun bu değişim hakkında bilgilendirilmesi, bunun bir ihtiyaç olduğunu anlaması gerekir.

"Yere bir şey döktüğünde toplamasın yoksa evimiz çok dağınık ve pis gözükür. Sana nasıl yapacağını göstereyim"

2- Takip Etme: Çocuk, yapacağı iş hakkında bilgilendirildikten sonra, ona bir süre tanınması ve bu süre içinde işi yapıp yapmadığının takip edilmesi çocuğun sorumluluğu almasını kolaylaştırır.

Yere bir şey dökülür dökülmez hemen toplamasını söylemek yerine bir süre ne yapacağını gözlemek gerekir.

3- Geri Bildirimde Bulunma: Eğer çocuk kendisine verilen sorumluluğu yerine getiriyorsa, olumlu sözler söylenerek motive edilmesi çocuğun kendine olan güvenini artırır, kendisiyle gurur duymasını sağlar.

"Aferin sana !!!! ben söylemeden yere dökülenleri topladın. Bunu yapabileceğini biliyordum.

4- Hatırlatma: Çocuk sorumluluğu almakta direnç gösteriyorsa ya da yeterince önemsemedi ise yeniden bilgilendirme yapılması gereklidir.

Yere bir şey döküldüğünde toplamadığında evimizin çok dağınık ve pis gözükeceğini konuşmuştuk şimdi dökülenleri toplar mısın? Nasıl yapacağını sana bir kez daha anlatmamı ister misin?

5- Tekrar: Yapılması gerekenlerin sabırlı ve kararlı bir biçimde belirli aralıklarla tekrarlanması çocukta sorumluluk davranışının gelişmesine yardımcı olacaktır.

SORUMLULUK BİLİNCİ KAZANDIRIRKEN:

*Çocuğunuza 2-3 yaştan itibaren yapısı ve becerilerine uygun olabilecek bazı işler vermeye başlayın. Çeşitli işlerde yardımcı olmanın keyfini yaşamak çocuk için sorumluluğun ilk adımlarıdır.

*Çocuğunuza uygun model oluşturun. Çünkü ona sorumluluk kazandırmak isterken, sizin sorumluluklarınızı yerine getirmemeniz onu olumsuz etkileyecektir. Çocuklar oldukça dikkatli gözlemcidirler; anne babalarının söyledikleriyle değil, onların davranışlarını gözlemleyerek öğrenirler.

*Sorumluluk sahalarını basamaklandırmanız işi kolaylaştıracaktır. Odanı toplamalısın şeklinde genel bir yaklaşım yerine, önce oyuncaklarını sepete koymalısın, sonra kirlilerini toplamalısın gibi.

*Çocuğunuzun yaşadığı olumsuz deneyimlerin öğrenmenin en önemli şartı olduğunu unutmayın. Çocuğunuzun yaptığı yanlış seçimlerin, hayatını tehlikeye atmadıkça, sonuçlarını yaşamasına izin verin ki onlardan bazı dersler çıkarma fırsatı bulabilsin.

*Çocuğunuz için kararlar vermek yerine, kendi başına düşünmesine ve sorununu çözmesine imkân tanımak önemlidir. Sadece gerektiğinde müdahale edilmelidir. Çocuğunuza yardım etmek isterken, onun sorumluluğunun gelişmesini engelleyebileceğinizi unutmayın.

* Eğer işin nasıl yapılabileceğini bilmiyorsa ona işin nasıl yapılacağını gösterin. Ama siz, O'nun adına o işi yapmayın ve yapılması gereken işlerde mükemmeli beklemeyin. Yatağını toplamışsa toplamıştır, motivasyonu hak etmiştir; çok güzel toplayamadığının altını çizmeyin.

*Çocuğunuzun yanlış davranışını düzeltmek için, doğru yaptığı şeyleri görmeye çalışın. Örneğin odası çok dağınıksa ve sadece yatağını toplamışsa "Yatağını topladığına çok sevindim. Şimdi senden istediğim şey masanı temizlemen." şeklinde isteğinizi ifade edin.

*Çocuğunuzun başarıyı tatmasına izin verin. "Kendim yaptım.", "Tek başıma başardım.", "Ben yapabilirim." diyebilme fırsatı bulan çocuğun özgüveni desteklenmiş, sorumluluk duygusu artmış, kendi ayakları üzerinde durabilme becerisi gelişmiş olacaktır.

*Çocuğunuza, yaşına uygun sorumluluklar listesi hazırlayın. Sorumluluğunu üstlenmek istediği işleri bu listeden seçmesine fırsat verin ve onun doğru kararlar verebileceğine olan güveninizi koruyun. Bu listeden seçim yapması konusunda onu zorlarsanız ya da yapacağı işleri siz seçerseniz sorumluluk duygusunu geliştirmeniz zorlaşır. (Bu konuda hazırladığımız sorumluluk çarkı etkinliğini kullanabilirsiniz 😊 Sorumluluk Çarkı İçin [Tıklayınız](#))

*Çocuklardan, yetişkinler kadar sorumluluk sahibi olmalarını beklemek yanlış olur. Ancak çocuğun bir konuda sorumluluğu tamamen üstlenmesi için o işin gerçekten ona bırakıldığını görmesi gerekir. Yapılmayan işler için tekrar tekrar hatırlatmaya devam etmek, söylenmek, nutuk çekmek ya da onun yerine yapmak gibi davranışlar, sorumluluğu anne babanın taşımaya devam ettiğini gösterir.

Özetle, sorumluluk, çocuğun kendisine ait bir çantayı taşıırken, anne babanın çantanın bir sapından tutmaya devam etmemesi, onu tamamen bırakmasına benzetilebilir. Sorumluluğu tamamen çocuğa bırakabilmek, çantaya hiç dokunmamak anlamına gelir. Anne babanın çantanın sapını tam olarak bırakmasıyla, çocuk sorumluluğu hemen üstlenmeyecek ve belki de çanta bir süre yerde sürüklenecektir. İşte bu noktada ailelerin en büyük endişesi çocuğun çantayı hiçbir zaman kaldırmayacağı yani sorumluluğu hiçbir zaman üstlenmeyeceğidir. Bu aşamada kararlılıktan vazgeçilmemeli, yapılmayan işlerle ilgili belirlenen mantıksal sonuçlar uygulanmaya devam edilmelidir.

"Çok az şey, bir insana sorumluluk vermek ve ona güvendiğinizi belli etmek kadar onun gelişmesine hizmet eder."
(Booker T. Washington)